

14. aastakäik.

Üksik number 10 kop.

Meie Mats

Tellimise hind kättesaamisega aastas 4 r. 50 l.,
6 kuu eest 2 r. 30 l., 3 kuu eest 1 r. 20 l. Toime-
tusest ise ära viies: aastas 3 r. 50 l., 6 kuu eest
1 r. 80 l., 3 kuu eest 90 l. Ilmub iga laupäeval.

Toimetus ja talitus:

Tallinnas, Harju ja Riiutli uulitsa nurgal nr. 46/15,
„Teaduse“ raamatukaupluses.

Adress: Wene keeles lühi- kui ka rahakirjadele: r. Ревель.
Журналъ „Мейе Марсъ“.

Tarvitamata jäänud lühemad käsitirjad hävitatakse ära, kui tagasi saatmiseks märtsi suurde lisatud ei ole. Kirjatöödel peab
saatja täielik aadress ja nimi peal olema.

Nr. 51.

Laupäeval, 8. (21.) augustil 1915.

Nr. 51.

Raukaslased sõjas.

Raukasia ratsawägi.

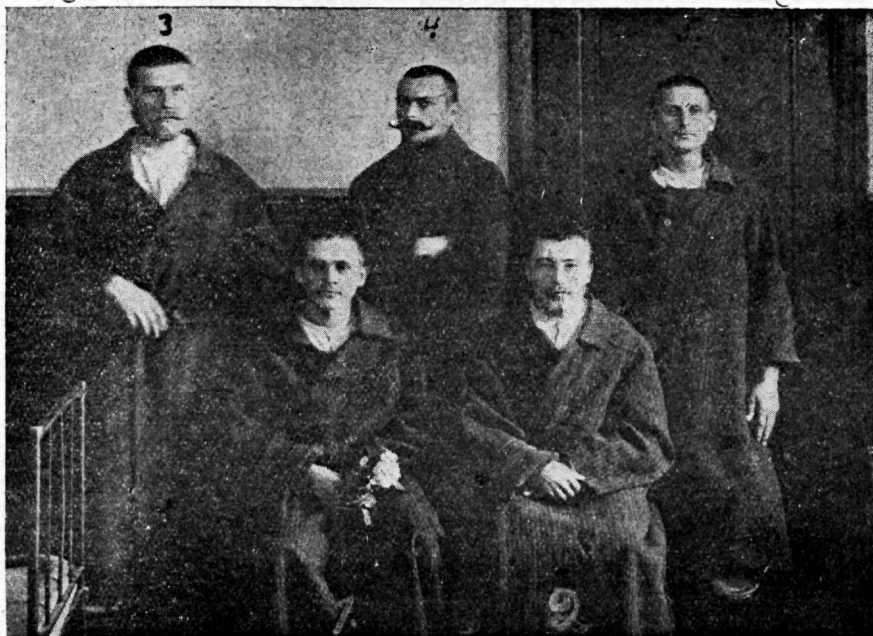
Kolmfada aastat Weneriigi ajalooft 1606.—1906. a.

A. P. Petrištšew. Teine trükk. Hind 40 kop. Sisu:
Raamatukirjutajalt. Enne rahutut aega. Rahutu aeg.
Mihail Feodorowitš ja Meiksei Mihailowitš. Peeter Suur.
Peeter I. järeltulijad. Peeter III. ja tema abitaasa. Paul

Petrowitš ja tema lapsed. Intelligentis ja rahwas. Wõitlus
konstitutsiooni pärast. Jiwalitšuse wõit. Rewolutsiooni algus.

Saada igast raamatukauplusest. Pealadu „Teaduse“
raamatukaupluses, Tallinnas, Riiutli ja Harju uul. nurgal
nr. 15/46. Sisjeläik Riiutli uul. Tellimise aadress: Ревель
— Tallinn. „Тeadусь“ — „Тeadуш“.

Sõjamehed Wõru linna haigemajas.

Esimene rida pahemalt poolt paremale poole: 1. Hugo Heiter, Wõrust. 2. Aleksander Tomson, Lõoorust. Teine rida: 3. Aleksander Maasik, Waskelinnast. 4. Leonhard Kuusik, Wanast Roosast. 5. August Ingwer, Koorastest, Soldau lahingus paremast käest haawatud. Teised, peale Heiteri, kes noor soldat on, on kõik sõjaleerist kodu haigemajasse terwist parandama saadetud.

Kelle kord on häbenenud?

Inglise keelest.

„Kinnitan sulle, et ma teda meeletult armastan! Ta on jumalus — wäike Weenus! Ei, ta on parem kui Weenus! Ta jumelas nägu, sirged otsekui maalitud kulmud, ühtwõi loomulikud, pisut lainetawad juuksed, ja filmad... filmad — midagi jowastawat, kinnitan sulle! Sina aga istud ja loed tühist raamatut ja küsid weel — kas ma teda armastan! Ei, ja oled tõeste loll!“

„Pelham waatas kurwalt oma ägeda sõbra peale.“

„Kumal ei ole küll wiist mina, armas Reiben,“ wastas ta rahulikult.

Reiben, ilus noormees särawate mustade filmadega ja sirge kujuga, ohtas:

„Jäta oma ojawõtmatus, Jumala pära, ja aita mind! Sellepärast ma sinu juurde tulingi. Kui ma mingisugusele otsele ei jõua, lähen ma, tõeste, peast kumalaks! Terwe tänase päewa maalisin tema pilti, nüüd aga tuln nõu küsima: aita mind!“

„Wäga hea meelega, aga kudas?“

„Ma armastan leedi (lady) Kamilla Doeni!“

„Kuulsin juba. Misparast ja temale seda ei ütles? Sa oled noor, ilus, witas, lugupeetud. Ta on — leff, waba ja armastab muidugi ka sind... ja jah! Misparast te siis, lõpude lõput, weel wiivitata?“

Reiben kattis näo mõlemi käega ja wajus tugitoolile, taja belbes:

„Jä, minu ija!“

„Kuule,“ jattas Pelham, temale lätt öla peale pannes, „mis on ometi talistufeks? Juba ammu aiman ma, et selles asjas kõik korras ei ole, ei tahtnud aga pärimistega tüüdata. Kas ei ütles ja mulle seda nüüd?“

„Mu armas, wana ija!“ algas Reiben taja. „Ta on — lihtne talupoeg-põllumees. Ta töötas ööd kui päewad, et mulle haridust anda. Keskkooli lõpetades astusin kõrgemasse õpeasutusse, lõpetasin Oksfordi ülikooli, mis muidugi raha maksis. Jä töötas, wafitas ennast, et mulle raha muretseja: ilmaški ei tundnud ma puudust. Ema juuri, kui ma alles laps olin, ja sellest ajast wiibisid ainult isa mõtled mu peal. Wihma ja lumesaju sees, kõrwetawa päiteje käes töötas ta selga sirutatuna, puhlamata, terve oma eluaja töötas ta minu jaoks. Ta ajas wahetewahel kõrgewähemaga läbi, sellest, et ma teistest halwem ei oleks... Siis sõitsin ma Pariisi. Minu, kui kunstniku, edasijõudmine seal on jul teada. Siin, Londonis, käis mu käsi weel paremine, ja nüüd peetakse mind kuulsufeks. Minu pilbid ostetakse enne walmisjaamist ära, tellimistega küwatatakse mind üle, kutsutakse kõige parematesse majadesse. Ja kõik seda tänu ija. Minu kuulsus on tema higi ja werega wäetatud; ma tunnen enese nagu weweimeija olewat. Kuid ta tegi seda rõõmuga!“

„Jah, ma mõistan seda,“ ütles Pelham mõttes.

„Ära mõtle, et ma oma ija häbeneksin,“ jattas Reiben edasi, „ei, ma armastan ja austan teda. Ma palusin

teda oma juurde elama, kuid ta ije ei soowinud seda. „Mul on parem seal olla, kus praegu olen,“ ütles ta mulle. Ma saadan talle raha, kuid sagedaste saadab ta selle mulle tagasi: tal läheb nii wähe tarwis! Terwets tema lõbut, ütles ta, on piip, mida nüüd alati suitsetada wõib wäikeses aiakeses, mida ije harib. Reiben jäi wait ja mõtlesse, siis aga jattas edasi: „nüüd aga... nüüd soowisin ma, et ta herra oleks, harilik, tühine, kaju, kuid siiski herra, et ma Kamilla ees kõhmetada ei pruugiks. Ta on nii õrn, peenike, ja ei ole mingisuguseid õktaid oma teel leidnud.“

„Selle eest on sinu ija neid palju näinud.“

„Seda ma tean ja pean meeles. Kuid mul ei ole julgust seda Kamillale ütelda, nii otsekohe, ootamata... Ma ei wõi, ma ei juuda seda teha!“

„Mina sinu ajemel ei räägitski temaga selle üle, waid wiiksin Kamilla otsekohe tema juurde: la! ta ije näha, mis ju ija on. La! asi ije kõneleb oma eest, see on kõige parem.“

* * *

Järgmisel päewal tegi Reiben oma ateljes Kamillaga armastufest juttu.

Ta maalisk Kamillast pilti, üht nendest piltidest, mis teda kuulsufeks tegid. Ta püüdis maalimist mõimalikult pikale wenitada, töötas piinliku hoolega. Siiski tuli wiimaks tund, kus pinslid waja maha panna ja ütelda „walmis“.

Naisterahwas tõusis omalt kohalt, uhked wiided tegid ta weel ilusamaks.

„Wiimaks ometi!“ naeratas ta. „See on mu meele järele, ja kahetsen ühtlasi. Kahju on mul meie jutuwajamisest maalimise ajal, ja hea meel on mul sellest, et minu nii ilufaks tegite: mul on omal rõõm seda pilti wadates.“

„Ma ei suutnud laugeltki täielikult teie ilu kujutada!“

Kamilla naeris, kuid palavus, millega need sõnad õeldud, tegi ta segajeks.

"Tähenab, teie leiate mind... ilusa olewat?" küsis ta. "Ma armastan teid, minu jumalanna!" ei suutnud Reiben enam vastu panna, ijukalt oma käsa tema järele välja sirutades.

Niijuguft tulift hoogu polnud Kamilla ootanud. Kindel nõu, mitte enam teist lorda mehele minna, oli teda seni armulõubest eemal hoidnud; oma austajaid narritas ta ainult; kuid anderikla kunstniku palav armastus hakkas tal nagu magus viin pähe. Tahtmata wantus ta ja ulatas temale käed. Kunstniku suudlaste tuleft ärtas õnn uueste tema rinnas.

Õtti toibus kunstnik mõistusele ja lastis naisterahwa oma käte vahelt.

"Ma... ma ei oleks pidanud sellest rääkima," ütles ta tafa. "Oleksin pidanud ootama... Unustage see, mis teile ütlesin."

"Do, tujutas Reiben," hüüdis Kamilla. "Aga kui ma ei või, ja, võid olla, ei taha unustada?"

"Ei, ei, ärge andke mulle kohe vastust!" ütles Reiben peaaegu karmilt. "Esmalt peate korrald minu isatodu tulema..."

"Mis jaoks?" küsis Kamilla imestades.

"Ma tahaksin seda vastust seal kuulda. Ma palun teid esmaspäev minuga ühes Krolestoni sõida. Kas jah? Seal on minu isatodu, ja seal palun ma teie käest vastust."

Kamilla võttis käed tema õlalt ja vaatas imestades ta otja.

"Mispugune imelik rahvas, need — kunstnikud! Millal hakkann ma teid mõistma, Reiben?"

Kunstnik vastas mõne tähtsufeta sõna ja saatis ta tõllani.

* * *

Rong kihutas läbi ditswate aedade ja väljade. Reiben oli väga sõnaaaher, selle eest oli aga Kamilla rõõmus ja lõneles vahetpidamata.

"Olete rõõmus et koju sõidate?" küsis ta. "Ärge olge ometi nii tõsine! Või kardate, et ma "ei" ütlen?"

Ta imestas kui Reiben selle wallatu küsimuse juures punastas. Juba ammu polnud kunstnik oma kodumaal olnud, kuid väike jaam, kus nad rongi pealt maha astusid, oli liigutawalt tuttav ja nagu kodune. Rohelised pingid, wantrid piimandudega aia ääres, pleekinud kuulutusjed ootejaali seinel — kõik oli nii armas ja tuttav.

"Kõbujeid meile vastu pole saadetud," tähendas Kamilla. "Kõle wiga, lähenn hea meelega ka jala. Kui launis, waitne loht! Kudas ometi need inimesjed niijugustes wäikestes üttides elada ostawad! Siia? Rähme rutem!"

Ühletes walgetes riietes, tegi ta nüüd oma walge päenawarju lahti. Jämsasti weel ei olnud ta Reibeni meeleft nii peenike, õrn, suurtjuguine — tõrgema feltstõnna tihhi efitaja olnud.

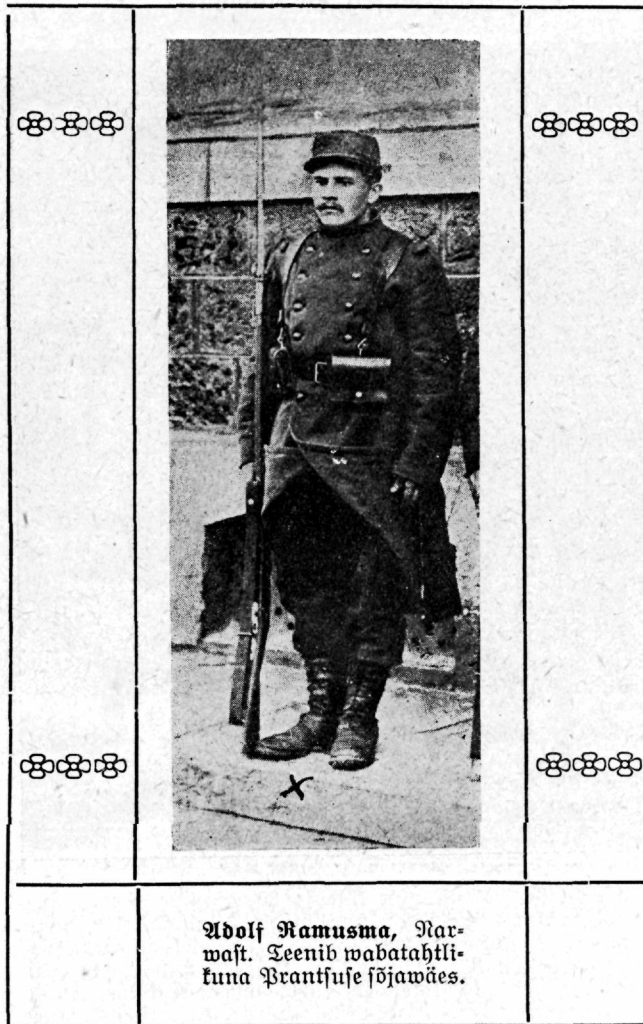
"Mispärast te nii waitne olete, Reiben?" küsis ta. "Õõdi on kunstnikud alati niijugused, kui nad oma uufi tõõffi karwatsewad? Aga mis, on siit laugel weel minna? Teate, ma pisut kardan... et teie kodused — väga tõõffjed, uhled on, nagu teie? Ah, waadate! Näälitesejed!"

Reiben waatas mafinlikult kudas ta neid terwed peotäied korjas, kudas neid juustesse pistis, tuttatwat romanssi trallitades... Tal näis see kõik weider uuenägu olewat: nii wähe sündis see naisterahwas siia lihtjasse maastikku.

"Gulga aastaid juba pole ma maal olnud," ütles Kamilla, huvitufega ringi waadates, "ma olen juba tema ilu unustanud, tema heina lõhna, puud ja lilleaiad..."

Nad jõudsid oma reiju eesmärgile, ja kunstniku sõda põõsus waljuste.

Kamilla oli õnnelik nagu laps, ilusat waadet nähes, mis neile mäendõlwatult awanes. Neli wäikeft majatseft olid all orus oma walgete seinte ja punaste katustega, wiljapuu aiad ronifid mäendõlwatult mõõda ülesse. Ühes nendest tõõttas rejeeda ja nääliteste peenarde wahel keegi lihtjas talumehe riietes wanamees, labidas käes.

Adolf Ramusma, Narwast. Teenib wabatahtlikuna Prantsuse sõjawäes.

"Jstume siia!" ütles Reiben, pehme roheline rohu peale lastes. "Näete neid majatseft siin all?"

"Jah," vastas Kamilla imestades.

"Ja wanameest, kes seal mulda kaewab?" jatkas Reiben liigutufest wärisewa häälega ebafi.

Kamilla nokutas peaga.

"See on — minu isa!" ütles kunstnik ja jatkas, ruttu ja ärewuses ebafi: "ma pidin sulle selleft ütlemata, Kamilla! Nüüd ja näed, mispäraft sind palusin wastufega wiivitada? Nüüd ja näed, kes — minu isa on..."

Sügawtundelikult jutustas ta temale selle juure armastufe loo, mis eneseohwerdamises piiri ei tunne, kõik teijele annab, iseennast oma lapse hea-käekäigu eest unustades.

Kamilla kuulas waitides, temale filma waadates, ja küsis wiimaks:

"Ja see on terve su tunnistus?"

Ta nokutas peaga, jeda longu lastes.

"Nüüd tunnistann mina omalorda! Kui ma kaheljatseft aastane olin, müüs isa mind mehele, rikkale. Seitse aastat oli mu elu selge põrgu; siis wabastas, õnnets, mehe surm mind. Kuid keegi ei põlganud sellepärast minu isa. Seiti, et ma hea partii olen teinud, mulle sooviti õnn, mu peale oldi kade... Mu mees oli rikas ja maksis minu eest õhtralt: selleft ajast peale ei pruukinud isa enam oma wõlgade pärast mureteda. Selle eest olid aga minu elu päremad aastad lootufeta kihwitatud. Ma olin sel ajal ilus ja kallist hinda wäärt. Mees võttis minu nõu-

Saksalased Poolamaal.

Seradsi ümbruses tuli ühte külasse 30-meheline Saksa eelwäe salk, riigus talupoegadelt wilja ja toiduained kottu, wõttis talupojad sunniwiisil omale moonawedajateks ja liitus siis tulnud teed tagasi. Dösel hakkas kangeste wihma sadama. Sellepärast peataksid sakslased juba läsemas külas, tegid kaks talumaja „puhtaks“, kästisid omale toitu walmistada ja otustasid sira öösjets jääda. Talupojad aga tegid dösel kolmel sakslasel, kes moonawoori walmama jäid, põrgutee lühemaks, wõtsid nende piisid ja lätsid „sakslasi udina“. Nad lastsid weel kaks talumajade juures wahi peal olewat sakslast maha, ja kuna neil nüüd juba wiis Saksa piisid oli, hakkasid nad nende tubade peale tuld andma, kus ülejäänud sakslased magasid. Wiimased arwasid kajakatega tegemist olewat, wistasid piisid aknast wälja ja andsid endid alla. Wigastamata jäid ainult kolm sakslast, teised olid kas haawatud wõi surnud. Wene wahisalk, kelle talupojad abiks kutsusid, wiis elusad sakslased wangi.

ruse, minu iluduse, ja sellega ka usu inimeste siise, ja peaaegu terve mu hinge! Do, minu isa on hästi tuntud: kõige peenemas klubis wõib igapäew jeda uhket, toredaste riides suurtsugu herrat näha. Temaft peetakse suureste lugu! Mind alandades kõrgendas ta ennaft ainult; minu elu purustades, wärskendas ta oma elu! Ütle nüüd mulle, kumba kord on häbi tunda oma isa eest: minu wõi minu?”

Ta peitis oma dõguwa näo Keibeni öla najale; see wõttis ta ümbert kinni ja juudles ta käsa, juukseid. See pijarfilmil, ärewuses, kõhmetu Kamilla oli temale weel kallim, weel armjam, palju lähem, kodusem...

Korruga tõusis Kamilla rohu pealt ja ütles:

„Lähme rutem sinna, tema juurde! Wiimaks ometi saan ma omale nüüd ka isa!“

Italia kuningas lahinguliinil.

Prantsuse suawide polk, üks nendest polkudeft, kes alati üleiniimlikku wahwust illes näitab, walis Italia kuningas Victor-Emanueli III oma kapraliks, sellega temale suurt au illes näidates.

Ja tõeste, sel kuningal on raudne tahtmine, ka teab ta selgeste, misfugust hirmsat wastutust ta oma rahwa ees kannab.

Sellepärast wiibib ta ka ühtlugu lahinguliinil, seal, kus kuulid wiskistawad, seal, kus piisirohu suitsu ja were järele lõhnab.

Peale palawat lahingut, kus kuulidel ja piisistikkudel rohkestes tööd oli, läks muinasloomikult julgetel Alpi küttidel õnnets ühte Trentino alewisse tungida ja seda austerlastest puhastada. Austerlaste löödi wälja, kuid mitte wäga kaugele. Ja wahetewahel saatsid nad sealt weel külasle kuulisi.

Seal kihutab külasle wäike, kuid rugew, hall automobil. Peale autojuhi on seal peal kaks kindrali: üks hall wanamees, ja teine kelmises wanuses, mustawereline, sirge seifakuga. Rahwas, kes lahingu ajal keldritesse ja koobastesse peitu pugenuid, hakkab julgust saama ja ronib oma peidurugastest wälja uulifatele, kus weel koristamata surnukehad lamawad ja kibedat piisirohu suitsu haifu tundub. Inimesed wahiwad seisma jäänud automobili sõitjaid.

„Italia kindralid tulid!“

Ja äkki pääseb ühe wanamehe rinnust kahtlew, kuid rõõmus hüüd:

„Madonna, see on ju kuningas! Meie kuningas! Surra, kuningas auks!“

Liigutaw pilt.

Kuningas kumardab automobili juurde astunud lapse juurde ja suudleb teda. Nagu oma last oleks suudlenud... Zulejoonel, mägedes, on elaw wastastitune lastmine käimas. Nähtawaste on austerlaste julgust wõtnud ja tungiwad peale. Mäekühmudelt lasewad Italia wahisalgad elawalt wastu.

Ja ühe niifuguse mäekühmu otsa ilmub kuningas noorewõitu sirge kaju, lihtsas kindrali sõjamundris. Kuningas sammub mäetipuni. Seisab kõigile nähtawal, uurib pitsilimaga rahulikult ümbrust, ilma et ümberingi wiskistawad kuulisi tähele paneks. Ta huultelt langewad sõnad:

„Ei midagi tähtsat. Hirmulawad ainult!“

Mäenõwakuul puutub kuningas kütiga kottu, kes istub ja pikkamisi oma tagawara-suhkarit närib.

„Eõõme seltsis, poeg!“ ütleb kuningas. „Mul ka kõht tühi! Mis sul on?“

Kangeste häbenedes tunnistab kütt, et tal peale suhkari midagi ei ole.

„Noh, tähendab, ma olen sinust rikkam!“ naeratab kuningas. „Mul on juustu, ja wiina anti tee peale, ja shokoladi ka weel! Teeme pooleks!“

Ja istuwad: kuningas ja tema „poeg“-lihtsoldat, ja sõwad seltsis seda, mis tuningal tagawaraks oli. Ajawad juttu.

Soldat tunnistab kuningale siidame pealt ära:

„Olen tagawarawäeline. Perekonna isa. Kui sõtta tulim, jäi kolmest lapseft üks päris haigena maha. Ei tea nüüd, kudas temaga on!“

Ja liigutub häälega wastab kuningas:

„Annab Jumal, su laps saab terveks. Ka minul on ju — perekond. Ja, mõtle ometi — ei saa terwel nädalal oma kodustest teateid! Urwan siiski, et seal, kodus, midagi ijeäralikku ei ole. Aga kes teab!... Ütle mulle peale, kudas ju nimi ja perekonna adrefs on, ma küsin weel täna telegrafi teel, kudas seal asjad on?“

Kuninga eest kantakse parajaste lahinguwäljalt korjatud haawatuid mõõda. Kuningast nähes tõuseb üks nendest, kellel granatikild jala peaaegu alt ära kiskunud, kandraamil poolistutule ja üttele, filmadega oma haawa peale näidates:

„Kuninga eest!“

Ja haawatule, kätt mütti ärde tõstes, au andes parandab kuningas:

„Ei, pojate! Mitte minu eest! Meie isamaa eest!“

Mööda kantakse noore habemeta soldati furnufoha. Kuningas peatab kandjaid, lihtab furnu näo pealt sinelihõlma ära. Seisab, kulmud kortsus, waatab tõsise pilguga tahwatanud, külma näo peale. Sofistab tafalefi midagi.

Ja lahingusse tõttawate soldatite ridades käib suust suhu:

„Kuningas palwetab langenute eest! Edasi, wennad!“

Õhtul ajas noor ohwitser teise ohwitseriga juttu, kes mahajäetud wiletasse onni asunud, kus peale lagunud laua ja loutawa pingi muud „mööbelt“ ei olnud. Lahkufid hilja. Hommiku-toidikul tahtis ohwitser sõpra waatama minna ja tormas onni kus uus asunik sees oli, kes kustuda ähwardawa piiritusekõõgi kallal nokitses. Poolpimedas ei näinud külaline hästi. Pisut tohmetades küsis ta:

„Mis teie siis siin teete? Kus on leitnant N?“

„Reedan omale tohwi!“ oli rahulik wastus. „Kohu hakkab keema! Wõõrustatfin ka teid, aga ei jattu! Aga kus teie sõber on — ei tea! Ta andis oma ajeme mulle ja läks õõsel ära!“

Ja ohwitser taganeb kogeldes:

„Ma—ma—majesteet! Wa—wa—wabandage!“

Kuninga ja tema sõjawäe wahel on südamlik, lahutamata ühendus. Wastastikuse arusaamise, feltimehelikkuse, wastastikuse lugupidamise ja meeldimise sude. Kubu aga tema hall automobil ilmub, sinna koguwad filmapill soldatid oma kuningat waatama. Kuningaga rääkima!

Ja inimesed, kes juba kümnel korral neid „jutuajamisi kuningaga“ näinud, tähendawad kui ühest suust:

„Kuninga ülespidamine on taktikindel ja südamlik-
lihtne, ja soldatid, kes eila alles saba tagant tulnud, eila wabrikupingi wõi poeleti tagant lahkunud, — ka nemad ei anna selles asjas kuningale järele. Kõigewähematti kõrkult lihest poolt — kõigewähematti alandawat kumardust teiselt poolt. Jutuajamine on — ladus. Kuid ükski soldat ei koorma kuningat ebakohase palwega, ei tülita asjata.“

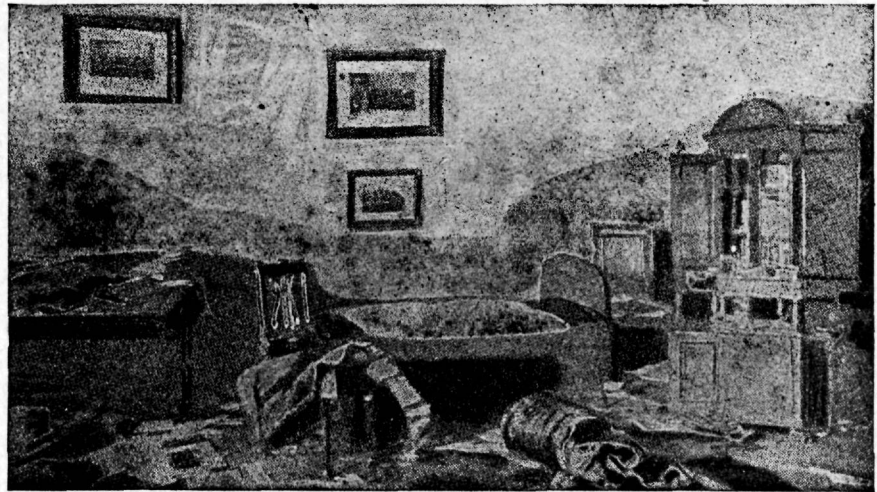
Nende itallaste poolt ärawõetud maakondade elanikud, kes alles eila Austria-Ungari all olid, näewad niilid kuningat ilma mingisuguse kaitseta kardetawatel kohtadel ringi sõitwat, teda roo-katlast ühes wõitlusest tulnud soldatitega suppi sööwat, kuulewad tema jutuajamisi lihtsoldatitega ja noorte ohwitseritega — ja ütlewad:

„Waat see on — alles kuningas! Meie ei saanud oma ertsbertsogisi filmagagi näha! Ja kui nad ka wahel meil käisid, siis ei pääsenud ükski nende ligi! Salakuulajad, sandarmid, kindralid ja ihukatitsejad warjastid karjana nagu müür neid meie eest! Aga see ei kardata, nähtawaste, midagi!“

Jah, see ei kardata, nagu näha, midagi!

B. W.

Saksilased Poolamaal.

Radomi pöglaste gymnasiumi direktori korter, kus sakslased oma rüüstamistööd teinud.

Meid wiidi Sternewitschse, kus wangi pandi. Wangihoones olid aknad eest ära ja pörgukülm. Wangihoonest wiidi meid kaks korda Saksa ohwitseri juurde ületuulamisele, kes meie wägede seisukohtade ja tugewuse üle teateid nõudis. Ületuulamisel selgus, et sakslastel meie wägede seisukohtad wäga hästi teada on ja nad paljuid ülemaid isegi nime järele tunnawad.

Õdimata jaime, ja ka mütsusi. Selles wangihoones peeti meid 6 päewa, siis saadeti Lowitschi, sealt Kutnosje... Magasime palja asfalt-pöranda peal. Kange külm oli. Meiega käidi wäga toorelt ümber ja ei antud süüa. Kohalikud elanikud tõid meile siiski pooljalaja toitu. Ja kui meid sealt ära saadeti, siis tõi üks Poola naisterahwas meile jalaja toidu sees 30 marka.

Kutnost wiidi meid läbi Thorni, Dirschau, Hammersteini ja Stettini Stralsundi. Hammersteinis, kuhu soldatite-sõjawangide laager on asutatud, kuulsiime kohalikude arstide käest, kui metsikult seal soldatitega ümber käidakse ja nägime seda pärast oma filmaga. Nõrustes riides ja sõpaseid soldatise peetakse kütmata mullaköögastes ja barakkides. Süüa antakse neile ükskord päewas koorimata kartulitest midagi kõrditawalt. Leiba (sõjaleiba) antakse umbes poolnaela õõpäewa kohta mehe peale. Meid rakendatakse sahlade ja akete ette ning saadetakse rasketele mullatöödele. Arstid rääkisid, et igapäew kümnetekupa sõjawangisi tiluhaawadega nende juurde tuleb, sest et soldatid wäsinuid tiluhoopidega taga kihutawad. Õdimu ja hoopisi sajab iga samm peal.

Wene ajakirjanduses tõnelatakse wähem kui digus nendest piinamistest, mille ofalisteks meie sõjawangid Saksa maal saawad.

Stralsundis on Denholmi saarete peal traataedadega ümber piiratud laager ohwitseride-sõjawangide jaoks. Päewal on tunnimehed walwamas, õõjel aga liiguwad weel wahisalgad koertega ringi. Ohwitserid elawad soldatite kasarmutes nagu ennemalt Saksa soldatid. Nõoremate ohwitserite ja kindralite wahel wahet ei tehta, tõit on ühe järje peal.

Iga kasarmu ülewatajaks on Saksa feldwebel, kes nüüd kõigi ohwitserite ülemaks on, iga asja pärast tuleb lubasaamisteks tema poole pöörda. Süüa antakse hommitul tohwi ilma leiwata ja ükskord päewas lihajuppi, enamaste kartulitega. Tõidu eest tuli 40 marka kuus maksta, peale selle weel leiba osta.

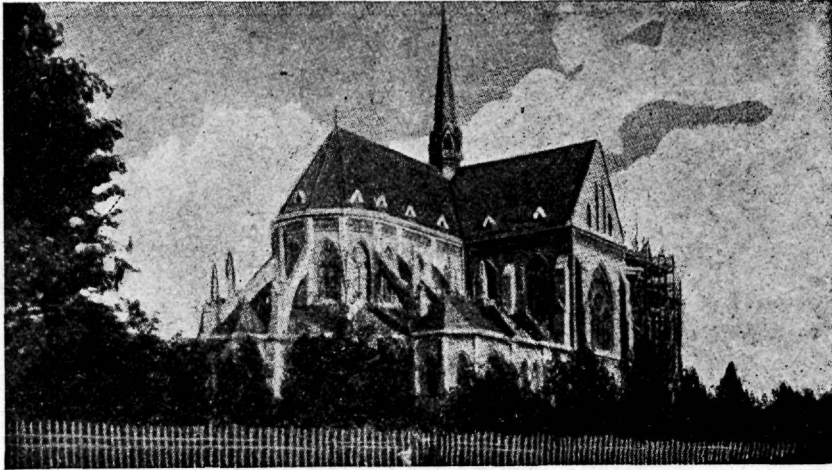
Saksamaal sõjawangis.

Kasaka ohwitseri R. P. Lõsowi jutustus.

27. märtsil lätsin ma ühes lipniku Rumjantjewiga R. jõe madalikka ja ülekäigu kohti uurima.

Lätsime hommitul warakult. Üle jõe minnes pettis meid see, et waenlase kaewilud tühjad näitafid olewat. Meie roomasime lähemale, et waadata... Alki uimastafid meid kuskilt selja tagant ilmunud sakslased püssilaadidega. Üles ärkafime kaewilute taga metsas, kus sakslased, meile wett pähe walades, meid toibustafid.

Sakslased Poolamaal.

Päha Stanislawi katoliku kirik.

Wälimise ilmaga ei olnud kõigewähematki ühendust, sellepärast oli sõjavangide meeleolu rõhutatud. Tuli juhtumisi ette, kus Wene ohwitseritega isekranis toorelt ümber käidi, tihti pandi neid linna wangihoonesse ühes wargapoiste ja kurjategijatega kinni. Sakslased hirmutasid sõjavangide üle igasugusel kombel, keelasid neil wahel suitsetamise ja wee joomise ära. Kord sai üks ohwitser ka salaja peksta.

Selles wangihoones olin ma ligi 3 kuud. Umbes 1. juulil wiidi mind komandandi juurde ja teatati, et mind Sternewitsjasse sõjawälja kohtu ette saadetakse. Wispärast — ei öeldud. Arwan, selle eest, et lord tunnimehele tooruse eest rusikaga rindu andsin. Sõjariistus tagawarawäljale saatel pandi mind waguni ühtsuse osakonda. Teel sai lorda kats, kolm teise rongi peale mindud, kusjuures igakord wahti wahetati. Wiimane waht oli wana tagawarawäljane, julguste üle wiiekümne aasta. Minu wastas istudes tulkus ta peaaegu kogu selle aja. Döfel jäi ta Kutno jaama ümbruses magama. Dö oli pime. Sadas wihma. Ma ei maganud. Minu waht jäi, pea dieli, magama. Siis tärkas mul põgenemise mõte. Serwiti käega löin ma temale täiest hooft kõrijõlme pihta. Ta kõri ses korras ja tulkus pingi pealt. Ma wõtsin tema püssi, tegin waguni ukse lahti, rong sõitis kaunis pikkamisi, ja kargasin maha, õhus ringi lastes. Hea oli, et püssi ette olin wislanud. Seda ära wõttes panin ma raudtee äärest Wisla poole jooksema.

Pimeduse tõttu ei märkanud mind keegi. Siilisin põldu si ja metsa si mööda, suuremalt osalt õõseti, põhja-ida poole, P. ja W. wahela wälja pääseda lootes. Teel sain Poola talupoja käest teada, et wenelased taganewad, ja sammusin W. jõe poole. Toiduks sain ühe Poola naisterahwa käest leiba ja keedetud kartuleid. Kolmanda päewa hommikul, 6. juulil, jõudsin ühe meie jalawäe polgu eel-seejutohtadele. Seal anti mulle süüa ja saadeti hobuse selgas staabi.

Wangis wiibides ja sel ajal, kui mind peaaegu läbi terve Sakfamaa weeti, panin tahtmata tähele, mis seal sünnib. Kõigepealt kohtus mind põlbude wäljanägemine: kõigest pooled põllud on tehtud, ja wili wäga wilets, wõib ütelda — täielik wiljaitalbus. Kartulipealsed ja teised wiljad on kõrbenud: juwe läbi põlnud wihma. Kõik toiduaained on riigi omanduseks tunnustatud. Puuduliku toitumise tagajärjel on kolera ja isetõbi juba praegu rahwast laastamas: kõik sõjavangid-ärstid on nende haiguste wastu wõitlema saadetud. Meeleolu Sakfamaal on ela-

wufeta, kõik räägivad ainult rahust. Sakslased loodawad erarahu peale Wenemaaga, mitte hiljem kui kahe kuu pärast: nähtawaste on neil hiljem juba raskem sõbida. Kõik 16—55 aasta wanuses meesterahwad on, niipalju kui mina kuulsin, sõjas. Raudtee teenijateks, uulitsa-raudtee konduktoriteks j. n. e. on naisterahwad.

Wangitudmise puhul otsitakse wangid läbi ja wõetakse kõik sõja jaoks tarwis minewad asjad ära, ka haawafidumise mähised. Sõjawäljal korjatakse sakslased kõik pommikülud, padrunikestad j. n. e. kokku, nähtawaste on Sakfamaal nendest ainetest puudus. Soldatid-wangitudajad tõmbawad wangidel wiimase sargi seljast ja saapad jalast, olgu ilm misjugune tahes.

* * *

Esaul Nikolai Petrowitsch Döšow, kelle sõnadest see jutustus ära kirjutatud, wõttis ka Wene-Jaapani sõjast osa, sai Sjaojani lahingus peast haawatud ja loeti teise järgu haawatute liiki. Käsolewaste tõtta läks ta wabatahtlikult. Ülepea on Döšowite perekonnas palju kuulsaid sõjatangelasi olnud, juba Etaterina II ajast peale.

W. W.

Cesti sõjameeste kirjad.

Kallis sõber!

Kaua aega ei ole küll sellest mööda, kui Teile kirja saatsin, kuid igawus ja ühikolek sunnib jälle mõttes Teile juures olema ja oma mõtteid Teile teatama. Istun praegu koopas, eesliinis. Mõtted käiwad kaugele minewikust läbi. Kui palju on läbi elatud ja mis on nähtud! Aga mis toob weel tulewik, jääb teadmataks. Et mul miski sõjalisi uudisi ei ole, kirjutan kohast, kus meie lastekraawid seisawad. Meie lastekraawid on rukkikülul kõrgustiku peal. Nii pahe-mal kui ka paremal pool on külad, kust kraawiliinid läbi lähewad. Digem seda, need ei ole külad, waid waremud, mis tunnistawad, et siin lord külad on olnud! Ühtegi maja ei ole enam, kõik on põlenud! Ei ole ka ühtegi elanikku kuski! Näha! Külast läbi minnes, juhtud mõne koera ehk kassi nägema, kes nälginud näoga sind waatab. Sagedaste tulewad nemad kaitsekraawi, kus soldatid elutsewad.

Kuulis, mis mõlemil pool kraawid seisab, ootab niitjaid. Kaua tuleb wist temal oodata! Ei siia tule peale soldati kedagi. Ainult need kirkuwad sind aeg-ajalt õõseti, et päewal pehmem puhata, sest õõsel ei maga keegi, kes wahikorras on. Päewal aga ei saa koopast wälja minna, sest waenlane näeb ja hakkab lastma, sellepärast wõib siis päewal puhata. 60 sammu koobastest eemal seisab esimene rida okstraataedu, ja 60 sammu sellest eemal on teine rida. Okstraataia ehitus on järgmine: waiad 2 arf. kõrguselt liialtse nelja ritta, ja mõni lord rohkem, maa sisse, samm ehk 1/2 üksteisest kaugele ja nende wahel punutakse okstraadiga risti ja põigiti ära, nii tuleb päris traatwõrk wälja. millest üle- ehk läbiminekine päewal ilma mingisuguse abinõuta täiesti wõimata on. — Weel enam õõsel. Sellepärast on pealetungimine niifugustes kindlustatud kohtades wäga raske ja seda läbi wita nõuab palju ohwrid. Kuid selle peale waatamata tungitakse ikkagi peale, kus küll mõni lord suuremat tagajärge ei ole, kuna teine lord ka lorda lähel niifugusi kindlusi ära wõtta. Enamaste jünnib see siis kange suurühtikule abil: nii kaua lastakse wastase koopaid suur-ühtikulega kuni traataiad katti lõigatakse, ja siis jookstakse peale.

Nii siis elan siin Poolamaa põllul ja saadan Teile palju teroweid ja soowin õnnerikast elu kõigile. Wastust ootama jäädes

Cassa.

Sõjawäljal, koopas, eesliinis 17. juulil 1915 a.

Millal sõda lõpeb,

ehh

wagajutt wendade ühishauast.

Wene soldatite seas on järgmine wagajutt liitumas:
Moskwa lähedal elas ritas talupoeg, 12 poega oli tal.
Kui sõda algas, jäid tal kohe wiis poega püski alla:
kaks — ajateenijat, kaks — tagawarawäelisi, ja wiies —
läks priitahklikult. Pärastpoole läksid ta ülejäänud seitse,
poisimehed ja naisemehed sõtta, seft satslane oli tugew ja
sõjawäge läks rohkeste tarwis. Ja jäi siis talupoeg naiste
ja pojalastega üksi.

Ennotsa läks kõik hästi. Pojad sõdisid tubliste, ja kõigi
nende wastu oli Jumal armulik.

Kuid siis hakkasid ta libedad sõnumid tulema; juba
üks langenud, juba teine; juba üks raskeste haawatuna
latfaretis, juba teine...

Talupoeg pidas wastu.

„Jumal andis, Jumal wõttis!“

Kuid wiimaks hakkas süsti kurwastama, ja kui sõnum
kuuenda poja surmasti tuli, ei suutnud enam wastu panna
ja ahastas:

„Jumal, Jumal!.. Et see sõda ometi rutem lõpeks!“

Ja selsamal ööl nägi ta unes:

Tuleb tema juurde Nikolai Zmetegija ja küsib:

„Kumbast sul rohem kahju on, oma weresi? wõi kõigist
Wene rahwast? Oma poegadest, wõi isamaast?“

Wõitles mees ja wastas:

„Kahju on mul, isake, Nikolai Zmetegija, pühast isa-
maast ja Wene rahwast. Kuid warest, oma poegadest... on
ta rohem veel kahju!“

„Noh,“ ütles Nikolai Zmetegija, „wõta siis minu sõnad,
ja niijugune on Jumala tahtmine: seni sõda ei lõpe, kuni
sinu pojad kõik ühel surnuaiail ei puhka.“

Arkas mees üles ja hakkas tal häbi, et oma poegadest
rohkem kahju oli olnud kui kõigist Wene rahwast ja pühast
kodumaast.

Ta jättis kurwastuse poegade pärast ja juhtis kõik oma
mõtteid ja ettemõtteid ühele poole: et Jumala tahtmine
rutem täide läheks!

Ta walis oma kõige parema maalapi, mis metsa all
oli, määras selle surnuaiaks ja sõitis ise tütreaga oma lan-
genud poegi otsima.

Raske oli tal neid otsida, kuid Jumal aitas — ühe tõi
Swowoi alt, ühe — Karpatidest, ja kaks leidis kustkiit Wars-
sawi alt. Kuna ta neid aga otsis ja Moskwasse wiis —
tutsus Jumal weel neli oma juurde: surinwad haawadesse.
Kõik kahelja wenda maeti uuele surnuaiale, ja see koht
jai rahwajuis wenna-haua nime.

Waewalt oli mees matustega torwa saanud ja tahtis
juba ülejäänud kaht otsima minna, aga nähtawaste ei ol-
nud tema katsumiste aeg veel lõppenud: meie wäed taga-
nesid Saksamaa pinnalt ja kahe tema poja suruutehad jäid
sinnapoolse piiri. Selleks ajaks tuli ta sõnum, et mehe seni
weel elusad kaks poega satslaste poolt wangi on wõetud,
kaugele Saksamaa sisse weetud ja seal surnuta piinatud.

Wure pärast läks mees halliks ja hakkas jälle kurtma:
„Jumal, Jumal! Pojad ole ja mult wõtnud, aga sõ-
jal pole itka veel lõppu näha!“

Ja jälle ilmus Nikolai Zmetegija temale unes ja ütles:
„Kumal oled ja, rumal mees!.. Mitte ahastamisets
pole nüüd aeg, waid sõdimisets! Wõta püsk ja mine ise
sõtta!.. Ja siin on sulle minu sõna: ei kuul ega tõi sind
ei wõta, kuni oma poegade haudade juurde oled jõudnud
ja nende suruutehad wenna-hauda toonud!..“

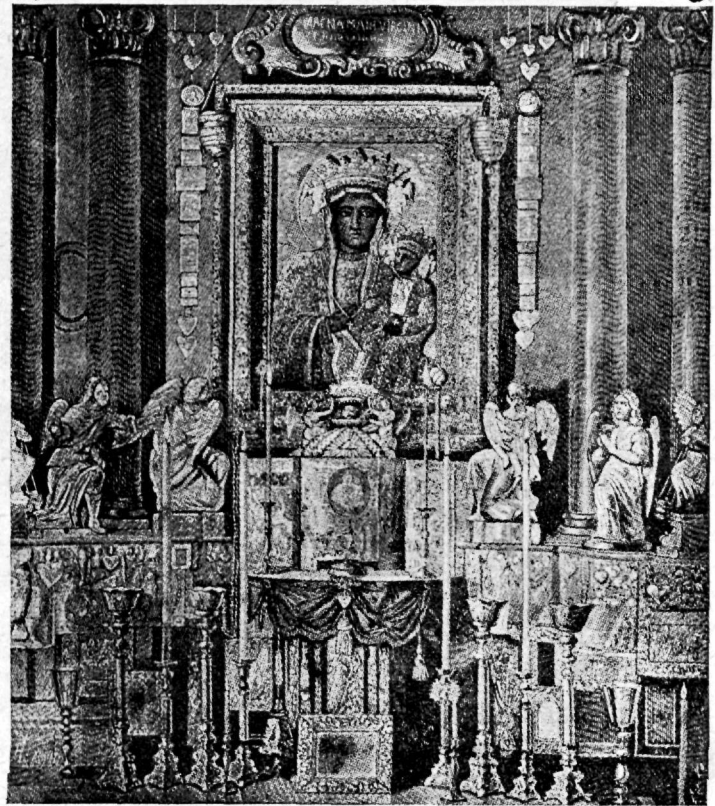
Arkas mees üles ja sõitis weel selsamal päewal waba-
tahtlikult sõjawäljale.

Ja hakkas esimestes ribades sõdima, — ja wõitles
nõnda, et soldatid aina imestawad.

Ja warsti märkasid nemad, et Jumal ise teda aitab:
kuhu ta ka ei ilmu, igalpool lõowad satslased tema ees ta-
ganema.

Ei wõta teda kuul ega waenlase püskitift.

Satslased Poolamaal.

Ishestohowi püha Jumalaema kuju.

Wene-Poolamaa arwudes.

Warsawi statistika-komitee aruande järele oli 1907. aas-
tal Wene-Poolamaal 11.505.112 elanikku, linnaft aga 161.
Ühe ruutwersta peal elas keskmiselt 100 inimest. Usutunnis-
tufe järele oli õigeusulisi ja luterusenjulisi 476.845 (3,97%),
katoliklasi 9.001.349 (75,4%), mariawitlasi 73.033 (0,61%),
protestantisi 634.649 (5,3%), juutisi 1.747.655 (14,6%). Pool-
lamaa maa- ulatus on 11.266.729 desjatini, ja sellest põldude
ja heinamaade all 5.955.237 desjatini. 5.134.921 desjatini
maad on talupoegade käes. Wabrikutööstus on Poolamaal
hästi edenenud: 1. jaanuaril 1907 töötasid Poolamaal
10.308 mitmesugust wabrikut ja tehaft 283.683 töölisega.

Alata eest, enne sõda, olid kõik need arwud muidugi
märksja suuremad.

Suremine.

Rirjutatud professor Nothnagel. Hind 35 kop. — Kõige
suurem inimesefoo waenlane on surm, ja kui nüüd professor
Nothnagel meile tema ilumuse ja tegewuse üle täielist pilti
pakub, siis peaks arwama, et ühtegi inimest ei ole, kes teada
ei tahaks, millest surm — suremine inimese ihusse tekib
ja kas surm, näit. sõjamehel, walus on.

Meie Matsi järgmine (52.) sõjanummer ilmub
15. augustil.

Aleksander Rei,
efr. Nõmklisa w. 26. aug.
teadmata teinud.

Anton Sommer,
Raasiku w. 9. nov. haa-
watult Austria, wangi lang.

August Breiwe,
Albu w. W.-Jaap. s. oln.
15. detš. teadm. teinud.

Aleks. Korowski,
Masju w. 16. nov. R. all
teadmata teinud.

Oskar Rei,
Nõmklisa w. Jaanuari-
kuul teadmata teinud.

Karla Preibet,
Narwa. P. all haa-
watud. Lueste sõjaw.

W. Adoberg,
Wõru-Meeksi. W.-Jaap.
sõjas oln. 2. detš. jalast haaw.

Oswald Anny,
Albu w. Jalast haaw.
Läheb uueste sõjawäljal.

Rudolf Adoberg,
Wõru-Meeksi.
Põrutatud.

August Perner,
W.-Wändrast. 17. jaan.
haaw. Lueste sõjawäljal.

Johannes Reinberg,
Risfi. Saawatud.
Kodus parandusel.

Rudolf Rei,
Nõmklisa w. 29. märtsil
R-s haawatud.

Wilhelm Wuus,
Sinalepa w. 29. märtsil
M. all käest haaw.

Heinrich Udam,
W.-Maarjast. 22. märtsil
W. all lõhust haaw.

Johannes Prooso,
Sagerist. 25. detš. haaw.
Lueste sõjawäljal.

Aleks. Põller-Müder,
Tallinnast. 31. märtsil
R-s käest haawatud.

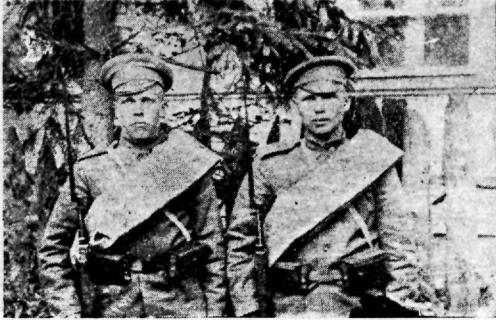
August Mildop,
Rakvere tr. R-s
haawatud.

Josep Lani,
L. Sõltwerest. W. all
haaw. Kodus parand.

Martin Puusepp,
Kuu w. Kaelast haaw.
Lueste sõjaw.

Konstantin Wäraw,
Sõhwist. Seljast haaw.
Lueste sõjawäljal.

Jaan Pihlak,
Rüüti w. Saawatud.
Lüeste sõjav.

Karl Leihmann,
Tartust. Saawatud.
Lüeste sõjaväljal.

Peeter Truuder,
Tallinnast. 28. märtsil
täest haaw. Lüeste sõjav.

Zwan Keert,
Rüüti Suurest w.
13. weebr. W. all haaw.

Johannes Bogens,
Narwast. 4. juunil jalast
haawatud.

Aleksander Allik,
Narwast.
Tegewas sõjaväes.

Hans Lessel,
Ratwere tr.
Sõjaväljal.

Ed. Pufson,
Wõru-Meeküist.
Sõjaväljal.

H. Kunnmann,
Wõru-Meeküist.
Sõjaväljal.

Eduard Ruusepp,
Wõrust. Automobilljuht
Sõjaväljal.

Gustaw Mandel,
Rüüsti.
Tegewas sõjaväes.

Jakob Oland,
Wõstiküist.
Tegewas sõjaväes.

August Liswitski,
Petrogradi kub.
Siberi kütt.

Mart Kõddar,
Ropla w.
Siberi kütt.

Theodor Palk,
Saaremaalst.
Sõjaväljal.

Julius Juurmann,
Ratwere tr.
Tegewas sõjaväes.

Rudolf Saarmann,
Tallinnast.
Sõjaväljal.

Willem Seeberg,
Ratwereff.
Sõjaväljal.

Peeter Pikkert,
Ratwereff.
Tegewas sõjaväes.

Aleksander Rõu,
Ratwereff. Haaw.
Lüeste sõjaväljal.

Juhan Adamson,
W.-Wändraht.
Tegewas sõjawäes.

Eduard Horn,
Linnamee w.
Tegewas sõjawäes.

Adolf Ramusma,
Narwast. Autojuht.
Tegewas sõjawäes.

August Lenter,
Kloostri w.
Tegewas sõjawäes.

Iwan Mägi,
Saaremaal.
Tegewas sõjawäes.

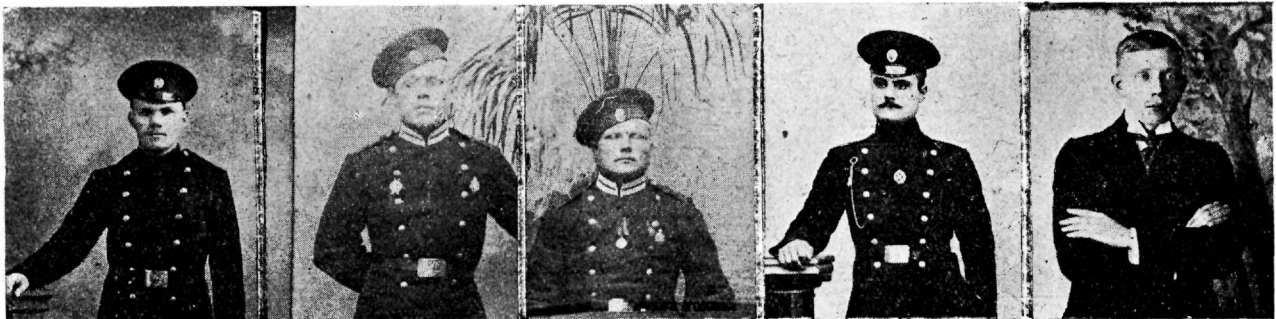
Jüri Lebre,
Wardilt. Tegewas
sõjawäes, sanitar.

Jaan Luit,
Wõrust.
Tegewas sõjawäes.

Aleksander Pauzepp,
alamohw. Wõrust. Georgi
risti saamijeks ette pand.

Karl Weidenbaum,
Harjumaalt. Tegewas
sõjawäes, sanitar.

Jaan Esfensohn,
Narwast. W.-Jaap. sõjas
oln. Tegewas sõjawäes.

Artur Grimm,
Jänedalt.
Tegewas sõjawäes.

Artur Silberg,
Jõgiti w. Saawatud,
todus parandusel.

Jaan Breinthal,
Wainna w. Saawatud,
läheb uueste sõjaw.

Andres Kuust,
Talli w.
Sõjaväljal.

Woldemar Nestrit,
Kohilast.
Sõjalaewastitus.

Johannes Lendal,
Tegewas sõjawäes.

Aleksander Woip,
W.-Maarlast.
Tegewas sõjawäes

Gustaw Ribus,
Siitumaalt.
Tegewas sõjawäes.

J. Kinkar,
Kohilast.
Tegewas sõjawäes.

Rudolf Ehtmann,
Kurnalt.
Teated puuduwad.

Ülesleidja.

Weneteleest L e g.

Jwanow istus oma majakee ees pingilise peal ja waatas taewa all lendawaid lindusi. Need huwitaksid teda.

„Ennäe, kuidas nad oma tiivadega nii hoolega töötavad,“ — mõtles Jwanow ja hüüdis õige tufaselt:

„Mõistmata linnud wõiwad wabalt taewa all lennata, aga inimene, pühaweega ristitud, kes kõige looduse walitsejaks on pandud, peab tummalt pingil istuma ja pealt waatama kui ühed wähesed waimud lennata saawad, — ei saa tema lennata ei taewa all, ei maa peal. Pole hobustki.“

Õeene ja kõige ilma peale wihane olles astus Jwanow tupp. Üirikese aja pärast tuli ta uueste õue peale, kirmes käes, saag ja lauaoats kaenla all, ja hakkas töötama.

„Ka minagi tahan wabalt lennata . . .“ jofistas ta, laua otja saagides, waewalt kuuldawalt.

Kolm päewa nähti Jwanowi wahetpidamata saagima ja hõweldama, kusjuures ta kõigeparemas tujus oli. Kolm päewa wiilis ta ja rautas mingisuguseid rattaid. Kolmandamal päewal läi ta rufikaga wastu rindu ja lausus uhkelt oma kätetöö peale waadates:

„Tänu Laadile! Masin on walmis. Nüüd wõin ka mina lennata, wõin ka mina linnu kombel kõrgel taewa all wabalt ühest kohast teise kihutada! Wawoo!“

Jwanow walmistas proowilendamisele.

Jutt ettewalmistamisest lagunes kuluksulena kiilas laiaki ja kõik, niihästi noored kui ka wanad, jooksiwad üheteise wõidu Jwanowi hooi kofku.

„Selle lehmaehmatusega tahadki siis lennata, Jwanow?“ — pärisid talumehed ja katsumid igast küljest oma tööst karmide kättega lennumasinat, mis midagi tonni, lootfiku wõi linnupuuri taolist oli.

„Jah, sellelega, just sellelega tahangi ma lennata!“

„Ülesse wõi alla? Wäest muidugi?“

„Jkka ülesse, wennad; kes siis alla, rumalad.“

„Aga kuidas seda lendamist siis toimetatakse, Jwanow?“

Kõik naerfidi ja pilkafidi tudas teegi ostas. Ülesleidja oli oma nabritega tõsifelt hädas.

Kes teab kuidas külameeste „wisit“ oleks lõppenud, poleks külawanem möödasõites sisse astunud.

„Mis kára ja kisa teil siin on?“ — kärkis wallawanem otsekui piffet.

Tale seletati asjalood kõik pikalt ja laiast ära.

Külawanem jookfis rufikatega, hambaid krigistades, Jwanowi kallale: „Wõi tema, niisugune! . . . Tema tahab lennata, kelle lubaga dite? Eks katfugu. Kas sul selleks siis juba kõik paberid on? Wõni lubataht ettenäitamiseks, wõi midagi sellesarnast? Sul peab ka wabriku luba j. n. e. olema.“

Ülesleidja tahtis asjaselgituseks midagi rääkida, kuid enne, kui ta weel sõnagi suust wälja sai, wirutas külawanem tale niisuguse hooi wastu kõrwu, et tuli taga kohe . . .

„Ja nüüd, mehed,“ käskis külawanem kindlal toonil, „näidate tale kuidas uuemal ajal lennatakse!“

Kümnitüd tõstfidi Jwanowi lennumasina peale, külawanem käskis piitsa tuua ja hakkas sellega siis ülesleidjat lennutama, kus juures ta haugutas:

„Kas lendad ju, sa koeranägu? Kas lendad!“

„Ai, ai — ei lenda, ai, ei lenda!“ karjus Jwanow, jalgadega õhulaewa lage sisse tampida ahwardades.

„Sumala pärast, nagu siin seifan, ei lenda ei . . . lenn . . .“

Kui külawanem piitfutamisest juba ära oli wäsinud, wistas ta, otseffelt higi pühkides, piitsa käest ära ja käskis:

„Ühes masinaga wahi alla! Niisugune . . .“

Jwanow pidi jalgti kõndima. Lennumasinale raketidati aga kaks paari hargi ette. Et aga need aparati weel paigastki liigutada ei saanud, siis rakendati weel kolmas paar ette. Nüüd wõis sõit algata.

Järgmisel päewal teatati maakonna ülemale:

„Pommimees toodi, teie kõrgeausus! . . .“

Karistatud Saksa salakuulaja.
(Prantslaste poolt maha lastud.)

„Pom, . . . pom . . . pomnimees? Mis . . . Pomnimees?“

„Just nii, teie kõrgeausus. Ta on ühe pommi teinud ja tahab nüüd sellega lennata, ennast sandiks teha — pärast siis toida!“

„Mis rumalused need on. Kes siis pommiga lendab?“

„Aga waadake ise, teie kõrgeausus! Pomm on teie kõrgeaususe õue peal. Kolm paari tugewaid hargi wedasid selle siia . . . Mis muud kui pomm . . .“

Maakonna ülem astus afna juurde. Ta nägi oma üllatuses suurt puust walmistatud asja, millele ta esialgu mistit nime ei ostanud anda. Olasi tehitudes ütles ta meeste poole pöördes:

„Mina ei saa midagi aru. On ta süüdlane?“

„Seda nimetaks ka lennumasinaks, teie kõrgeausus.“

„Mi—is? Lennumasin, see seal . . .!“

Maakonna ülema nägu wenis tolli kolm pikemaks.

„Mis teie, lollid, olete teinud,“ karjus ta wihast wäri-fedes, „see on ju õhulaew. Ma märkasin kohe seda. Teie, molksuse-molud, olete targa ülesleidja wangi wõtnud, suure-andelise inimese, kelle tulewik kõigiti kindlustatud on. Wõid olla, ja seda on ta ka tingimata, saab ta meie ifamaale uhkuseks olema? Kohe wabastage ta ja saatke ta minu juurde.“ Jwanow toodi sisse. Maakonna ülem suudles teda, kui wäikest last, kes ifale suurt rõõmu ja meelehead on walmistanud. Ta ajas Jwanowiga tiikl aega kõigist asjust pikalt ja laialt juttu. Kinkis tale tubliste jootraha ja jäi mõtlema, mis temaga teha ja kuhu teda saata.

Kaukaslased sõjas.

Satarlaste elumaja võõrastetuba Kaukasias.

„Ma saadan ta mõisnikkude esimehe juurde. See on tark mees ja teeb ka palju isamaa heaks.“

Maakonna ülem saatis Swanowi mõisnikkude esimehe juurde ja andis talle kirja ümber järgmise sõjuga ühes:

„Mul on au Teie kõrgeaususele teatada, et see mees, kelle ülesleidused kõigist Zeppelinini omadest kaugelt üle käiwad, minu ülesotstitud on. Minu abinõudega ongi ta, kui tähendada tohin, selle ülitähtsa ülesleiduse nii pitale suutnud wiia, et Teie nüüd näha võiksite. Ma arwan ja see on ka Teie arwamine, tahju on, kui niisugune tähis isik isamaale tundmataks jääb. Tema nimi, ehk küll see liht Swanowina kõlab, saab meie rahwa kulturi ajaloos kustutamata tähtseda püsima.“

Ja kolm paari tugewaid härgi tirisid, kõike jõudu kokku wõttes, lennumasina mõisnikkude esimehe poole.

Ülesleidja Swanow ei kõmpinud enam jalgsi wahtide wahel oma lennumasina järel, nagu teel maakonna ülema juurde, waid ta istus majesteetlikult oma aparati otsas, nagu mõni kuulus ülesleidja kunagi.

Mõisnikkude esimees wõttis lähinewa rongi oma palkoonilt uuriwa pilguga wastu.

„Mis hirtust te siin mängite, päisepäewa ajal?“ hüüdis ta meestele juba trepi pealt, kuhu ta uudishimu pärast oli tulnud.

Swanow ronis aparadi otsast kähku maha ja sammus kindlal sammul mõisnikkude esimehe paradi-ukse poole. Ühe kohta jõudes wõttis ta kiibara peast, tegi sügawa aupakliku kumarduse ja seletas oma loo täielikult ära.

„Mis ametit teie muudu peate?“

„Olen käsitöölise. Enne olin põllupidaja, kuid nüüd...“

„Nüüd olete siis käsitöölise ja ülesleidja? Jah! Noor- mees, lubage, et ma teile paar tõsist sõna ütlen:“

„Teie olete tuletalaja. Tühja tuult ajate teie taga ja muud midagi. Nähtawaste on käsitöölise amet teie terwise peale mõjunud. Teie ei ole mitte terve. Mõne uueste oma endise ameti juurde. Saage põllumeheks. Loodus kosutab teid ja wõib teid terwelski ehk teha. Wõtke ader pihku ja asuge tööle.“

Swanow pidi tahtmata wastama:

„Kuidas ja kus ma künnan, kui mul maadki pole.“

Nüüd sai mõisnikkude esimees kurjaks.

„Sa, kuidas sa ka wastata oskad? Hea küll. Temal pole töötegemise lusti. Lonkida tahab ta. Niisugune, päewawaras... Sei, mehed, wiige ta kreisilema juurde.“

Ühes tunni aja pärast tirisid kolm paari härgi lennumasina uueste tolmust teed mööda edasi. Swanow kõmpis jällegi jala, ratsastrashnikute ümber piiratud, oma lennumasina taga. Parata polnud midagi.

* * *

Rus Swanow praegu wiibib ja mis tema lennumasina sai — selle kohta ei tea keegi mingisugust wastust anda. Kord pääsis ajalehtedesse teade uuest Wene ülesleidjast Swanowist ja tõusis suur kära.

Ühed tõendasid, et see ülesleidus tõeste tõsi on ja et õhulaew oma kiiruse poolest teistest õhulaewadest sugugi maha ei jää.

Teised jälle teadsid kõnelda, et ülesleidja oma masinaga rahul ei ole olnud, ja selle ära lõhknud.

Kolmandad räägiwad jälle, et Swanow kõige oma ülesleidustega kaubanduse ja tööstuse ministeriumi juures elada ja 24 tundi päewas oma ülesleiduse täiendamise kallal ametis olla.

Mõned aga teawad tõendada, et Swanow kõige kõlga tresside taga istub.

Kuid siiski leidub ka palju neid, kes Wene ülesleidja kuulsusesse kindlaste usuwad ja räägiwad:

„Do, bratsõ, meie Swanow pühhib kord weel kõigil Wriighthidel ja Zeppelinidel ninad puhtaks.“ „Mnaks Sumal, et meie lennukid wäljamaa waresed kinni püüaks,“ ohlawad jälle teised Swanowi lähedal olijad.

Zeppelin ja Wriight ootawad aga weel praegugi Swanowi tulekut ja käiwad pühkimata ninadega.

Weelune paat U—13.

Kapten Ruprecht von Heselkopf ei suutnud heameele naeratust warjata, kui kaugel koht kalalaewa märkas.

„Me tabame kats kõrbest korraga,“ tähendas ta oma abilise, leitnant Moseri, poole pöördes.

„Teie... tahate neid pähklekori... lasta?“ küsis leitnant suure imestusega.

„Muidugi!“

„Al...“

„Teil nagu ei ole see meele järele?“

„Soowite, et ma puhtast südamest wastaksin?“

„Olge lahke!“

„Niisugusel juhtumisel mõistan ma seesuguse sõjapidamise wiisi täielikult hukka. Muidugi on wäga terve mõnda — sõjariistata kalameest põhja lasta, kuid sihute mere sõja pidamine on alatu.“

„Sean isegi, et see suur kangelasetege ei ole, aga meil on käsi...“

„Seda küll... Aga kes sunnib meid teda täitma? Ütleme, et meie nende kalalaewade peale halastaksime. Kes saaks sellest teada?“

„Wäga võimalik, et ei keski...“

„Noh...“

„Mõniam Moser, teid huwitab mõttetarkus, see on omast lohast hea. Kuid ohwitser ei tohi...“

„Ohwitser ei tohi kõigepealt oma nime häbiga määrada,“ ütles Moser tuliselt wahale. „Tirpitz teotas juba ennast

sellega, et meie käsu andis, kõike põhja ajada, mis meil vastu juhtub. Terwe maailm peab meid nüüd mereröövliteks, ja mis minusse puutub, kui sõda lõpeb, ja mul tuleb Europas reisida, on mul tõeste häbi tunnistada, et Saksa sõjalaewastikus olen teeninud. Kardan, et kõik jätkufega minust eemale pöörawad. . ."

"Mosel! Mosel!" naeris Ruprecht von Hefelkopf, "ärge minge oma mõttetarkuses liiga kaugele. . . Ülepea, see on tühi lora. Waja tegewusse astuda."

"Teie tahate ikkagi torpedot wälja lasta? Ja mis jaoks? Sest mõlemad need pagad pole ühtegi torpedot wäärt."

"Lähme alla!" kästis kapten karmilt.

Leitnant täitis kästu, ja mõlemad ohwitserid läksid alla, weeluse laewa ruumidesse. Von Hefelkopf andis kästusi, ja mõne sekundi pärast hakkas U-13 pikkamisi wee alla wajuma.

Wiis torpedot tuli neil ära raisata, enne kui need kaks wiletjat kalalaewa põhja said puuritud. Kapten oli tuliwihane.

Kui U-13 uueste weepinnale tõusis, hakkas ta wee peale kerkimist laewarufusi binokliga waatama. Ühe laua pealt luges ta "Lady Macbeth", ja ta wiha muutus rõõmuks.

"Ahhaa!" hüüdis ta. "Need olid inglased! See on neile paras!"

Ja käsa ristamisi üle rinna liües waatas ta põlgduse ja tigeada rõõmuga õnnetu, lainetega wõitlewaid kalamehi, ja kui wiimane nendest wee alla kadus, ümises ta:

"See on teile paras! See on teile paras!"

Wastu õhtut märkas ta filmapiiril suurt aurulaewa, kes täiel aurul Inglise ranna poole sõitis.

Sel korral oli tal parem õnn. Ühest torpedost oli uue kangelaseteo kordasaatmiseks küllalt.

Kui U-13 uueste weepinnale kerkis, luges kapten Hefelkopf suure rahulolemise tundmusega laewa ninalt: "Kuninganna Victoria".

"Jälle inglased!" ümises ta. "Ja rahwast oli nähtawaste õige tubliste laewa peal."

Ja tõeste, õnnetuselohal suplesid meres mitusada inimest.

Kuid Hefelkopf ei suutnud kaua sellest wõidust lõbu tunda: filmapiiril ilmus Prantsuse suurtükkipaat, ja waja oli ära kaduda.

Kapteni meelest oli hakanne päew hästi õnnestanud. Ta läks alla kajutisse ja hakkas teadaandmist kirjutama: "23. aprillil 1915. aastal. . . j. n. e."

Kolm nädalat oli mööda läinud.

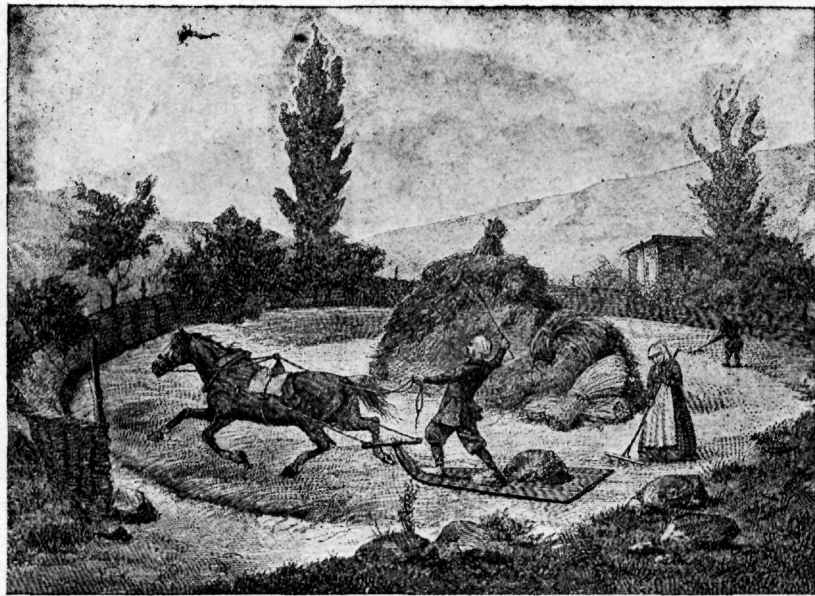
U-13 oli waenlase kuuli läbi tõsiselt wiga saanud ja sunnitud sadamasse parandamisele minema. Von Hefelkopf, kes oma wägitegude eest raudristi saanud, ootas Hamburgis, kuni laewa parandataks. Ajalehtedes ilmusid tema pildid, kirjeldati tema kangelasetegusi, loeti tema ohwite arwu. Riidulaulusi pühendati talle. Kulitsjal teretati teda aupakkult, seljataga jostitati tema wahwusest.

Kuid kõik need auawaldused ei suutnud tema muresti ja rahutust lahutada: kaptenil olid kaks poega Saksa maawäes. Nad kirjutasid harilikult kaunis korralikult, aga nüüd ei olnud juba mitmel nädalal nende käest sõnatekki tulnud.

Kord, kui ta ohwitseride feltimajasse astus, andis teener temale kirja. Ta tundis oma wanema poja Karli käekirja ära ja kiskus ümbrist wärisewa käega lahki. Rahustust leidis ta juba esimestest ridadest. Karl ja Wilhelm olid Flandrias wangi wõetud. Nad ei olewat haawatnd ja nende kõige suuremaks imestuseks, käidawat nendega lahkest ümber. Nad ei wõiwat oma saatuse üle kurta. . .

Kapten naeratas. Südamel põhjas oli ta wäga rahul, et pojad edaspidi hädaohust eemal on. . . Kuid, äkki läks ta nägu surmulahwatuks, pärani kistud, kirja lõpu peale juhitud filmadest peegelnest kirjeldamata lohkumine.

Kaukaslased sõjas.

Wiljapetsmine Kaukasias.

Kirja lõpust luges ta:

"Meid ja weel wiis sada sõjawangi saadetakse Inglismaale. 23. aprillil wiib meid sinna aurulaew "Kuninganna Viktoria"."

Prantsuse keelest W. P.

"Täna pidid ju pulmad olema . . ."

— Wõe! — wõi saab ka seda wa Kanasniku Anne mõne aja pärast näha, — no' mida's kuulub ta?

— Tere, tere! — Tea midä siis nüüd, kõik wana wiifi, suurema uudist midägi — muudtu wade, eks sa tead seda wa Kufina Waskoda, see ju olla oma tütrele pulma jaoks kõhe terve suure komplekti maja kraami tellin'!

Ulitawana uudishimu oli filmapiilguga kõigeförgema kraadini ules kruwitud.

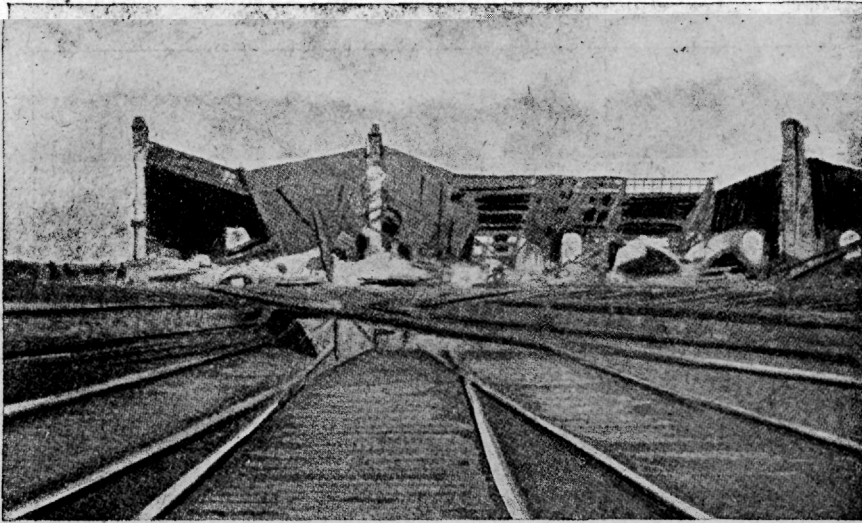
— Komplekti! — midä see on — inestas ta Kanasniku Anne jutust mitte aru saades.

— Midä see on, eks sa ilke tea's, kõik midä tuppä tarwis lähäb, ja ega Kufina tütter siis ka utulesele mehele lähe — ristawihärä — see juba ilke midägi tähändab — ja kas siis arwad wähe kraami kahetümmne tuue toa jaoks tarwis olema.

— Jeesufene! — kaskümmend kuus tuba — no' midä jaoks nield kõik tarwis lähäwad?

— Midä jaoks — sinand tiad neie suurte inimeste asja, näe, mina olin nooremalt linnas saksa teenimas, õli testel ka mitukümme tuba, — magamiseta, söömisetuba, wõd-rastetuba, ootamiseta, riidetuba, siis tantsumisaal, suitsetamiseta, kantsammer, kabinet ja tia midä ilke weel kõik — no' kas siis neie wähe kraami lähäb, tarwis jo kõik ilke hästi wälle möbileerida.

Ja oma teadmiste üle uhkelt teisele otja waadates, kohendas ta hinge tagasi tõmmates oma kollast suurekirju siidirätte.

Satslased Poolamaal. Lõdji wafjali depoo, faksliste poolt purustatud.

— No' tia milla siis nie' pulmad on — päris Allitawana uudishimulikult.

— Pulmad ongi homme, tarwisiki praigu Rutinale minna, heila Rutina mamsel kõhe ise kutsus, tia olla üht-tõist waja aidata, mina ka ikke nagu, noh, tean neie faks te asju, teenisin ju ise ka faksu. . .

— Kui lähäd, tule siis homme õhtu minu poole. . .

— Eks ma's eht tule ikke, kui pulmadest nii palju aiga jätkub — rahustas Ann, Allitawanaga head aega jättes.

Oli tore pühapäewa hommik.

Rõõmsalt ja kergelt kõlas Wene kiriku kellade helin üle Lõhwi alewi, rahwast kirikusse kutsudes. Siin ja seal ruttasid ka juba nooremate salgad kiriku poole. . . Täna olla ju Lõhwi iludusel laulatus. . . Täna pidid ju pulmad olema. . . kõlasid jutukõminas mõne järelepärimised, kuid kellegil polnud aega asja põhjust ligemalt järele pärida — kõik ruttasid kirikusse. . .

Ka Allitawanal oli täna kiire — pidid ju täna pulmad olema ja õhtuks ootas ta Kanasniku Anne oma poole. Et Annele aega lõbusamaks teha, potkis ta ju tükk aega peene jahu kooki — ka kohwikann wuras pliita peal, ja Allitawana arwas end kuulma, kudas kohw pliitaal pulma-marsfi wuristab.

Seal, korruga ilmus ka oodataw — kuid Allitawana imestuseks wanas igapäewises riides. . .

— Tere, tere! — noh pidid ju täna pulmad olema. . .

— Pidid olema, ega see wiel tähända, et nad õliwad.

— Noh mis siis on, niisugune iludus, ja ühekõrraga ei tea, kas ongi pulmi — eks tule taha poole. . .

Nukralt langes Ann tagatoas sohwa peale. . .

— Ja, täna pidid küll pulmad olema — wast eile Rutina mamsel rääkis wiel ja karistas minu wara hommiku sinna appi tulla. Noh, mina ka siis täna hommiku läksin, lähen kõõki, ise tõmman nenaga, praehaiju ei ühtegi — mõllesin kõhe et — ei see küll head tähända, ja eks ninda ka õldi, näe, mamsel tuleb, filmad punasest nutetud — wainul kõhe nagu külma wett wifeti kaela, et küll wiift nüüd ikke peidmees tegi ka wehlat, nagu siin lehest ühekõrra lugefin — aga ei ühtegi — mamsel, waenelene, ei jaand este sõna suust wällä, pärast ikke sai, nuutsub ja räägib, et õlla täna hommiku linnast tiligramm tulb ristawi käest, ja tiligrammis kõhe sõna sõnalt seisand, et: — „pulmad ette nägämata tahtistuste pärast lüketasfe teadmata aja pääle edasi.“

— Tea midä tahtistused nee' siis õige õliwad. —

— Wida tahtistused — just nagu ma aru ei saa, arwastin kõhe et — ei siin head asja õle — ja Allitawana ligemale tõmmates sofiastas Ann ümber piludes tähtsa näoga, et — ristawihärra õlla hoopis sepaliinaga plehku pand. . . õhku mööde. . .

Allitawana imestus oli suur — ja kudagi ei wõinud ta aru saada, miks ristawihärra sepa Siinat paremaks pidades plehku pistis. . . ja Anne käest järele pärida. . . ei julge jo ka nii palju. . . — kuna Ann ka juba edasi jahwatas. . .

— Sina imekene! — küll õlla Rutina preili este ära ehmatand ja siis nuttama, teht kõit oma talli pulma pesu märjast, ja mamsel ütleb, ütleb wiel et tia mis see, et küll filmad nuttuft punasest, aga preili õlla nuttand filmad kõhe kõllasest — mõtle õmmetegi, ega's see nalja asi ka õle: täna pidid pulmad olema ja korruga tiligramm et pulmad. . .

— Ja eks ta õle, wõttand wõta ikke kooki ära wahi ühtigi et wähesele jääb — ohtlas Allitawana wahel segedes et Ann oma paha moe järele jälle uueste peale ei hakkats.

— Oh, õle wiga, juba nüüd wafkas watitab — tarwis küll weel Nutsjaotfile minna ja, ega mull enam aiga õlegi, mudku jumalaga silis — ruttas Kanasniku Ann nähes, et koogid otfa lõppema hakkasid — pidid ju täna pulmad olema ja Ann oli selle jaoks oma kõige laiemä kleidi selga pannud — kuid see pagana sepaliina, mis siis muud, rikkus kõit. . . Mitul nüüd just wiga õlegi — mõtles Ann Allitawanalt ära minnes ja weel koogi maitse suus tundes, aga see waine preililene. . . ja ohtlades kompis Ann Nutsjaotfi poole. . .
Ann.

Sarilitud kõnekäänud, ja mis selle juures tõselt mõeldakse.

Oh, kui kena, et teie meile pühadeks wõõrfile tulite — see rõõmustab meid wäga!

(See tola tuli siiski meile, eht meie teda küll sugugi ei kutsunud!)

*

Oh, mis te ütlete, armuline proua! Teie olete juba kolmekümne aastane? Ei, seda ei wõi teie noore näo ärele otjustades keegi ürelda!

(Naeruwäärt! Kõigewähemalt wiiskümmend on ta juba tukla peal.)

*

Ma soowin teile õnnelikku uut aastat ja kõile head, mis te aga iganes soowite.

(Olen uudishimulik, kas see ihuuskael mulle ka midagi annab, wõi mitte.)

*

Pole tänu wäärt, wõtke heaks! Mul on paberosja weel küllalt.

(Et sel kuradil ka kunagi paberosja ei ole ja alati minu käest norima peab.)

*

„Ei, ei, teie peate täna meie juures lõunat sõbma!“

„Ei, tänan, ma ei tulnud mitte sellepärast sija ja, teieks, mul ei ole aega, ma pean minema.“

(Jumalale tänu, et meie temast wiimaks ometi lahti saime. Mul on niisugune nälg, et teera kas wõi elus wares kinni.)

*

Nii siis, teie käsi käib hästi? Na, niisuguse targa pea ja kauplemiseosavuse juures ei tule seda sugugi imestada. (Ta longib itka veel wabalt ringi, ta on juba ammuigi küps wangimaja jaoks.) *

Aga herra Mägi, niisugune kallid pulmatink on otse üllatav!
(Oleks ma ette teadnud, et ta niisuguse rübala pulmatingi toob, siis poleks ma teda üleüldse pulma kutsumudki.) *

Meiu, rilaft ja paksu mõisaomanikku kallistades: "Oh, mu armas, kallid wanapois, ja ei wõi sugugi aimata, kui südamest ma sind armastan!"
(Kui ta mulle nüüd kulbuuri ja käewõru ei kingi, siis ei laje ma seda ahwinägu enam kunagi uksest sisse.) *

Oh, kui suurepäraline! Misjugune kõne! Misjugune sügaw mõte ja asjast arusaamine!
(Kui ta veel kaua niitwiiji edasi kõneleb, siis wiidakse ta küll warsti hullumajasse.) *

Aga wõtte ometi rohkem ette, praadi on veel küllalt.
(See wirutab aga enesele koorma peale, nagu ei oleks ta seitsemel päewal midagi hamba alla jaanud.) *

Tänan teid, teie külastäit rõõmustas mind väga!
Palun, tulge mind jälle warsti vaatama!
(Käi kus kurat ja ära ja mulle enam kunagi oma nägu näita!) Trill-Trall.

Saksa keiser ja armenlaste rüüstamine.

Kui keiser Willem oma esimestel walitjuseaastatel Konstantinopolis käis, wiibis ta ka Türki wägede paraadil. Dhtul peale pidueinet ütles ta sultanile: "Teil on väga hea sõjawägi. Ta wõib häda ajal mulle tarwilik olla. Meie mõlemate wäed wõiwad koos wõidelda. Seni kui teil niisugune sõjawägi on, ärge kartke midagi. Meie kahekesi oleme sõbrad ja liitlased. Ilmaski ei luba ma ühelgi riigil teie kallale tungida wõi teile kahju teha." Abdul-Hamid wastas keisrile, et ta praegusel filmapilgul väljaspoolt midagi ei kard, kuid et üks osa tema oma alamatest armenlastest temale palju pahameelt ja rahutust sünnitab:

Ja kristlane-keiser, kes ise waimuliku osa armastab etendada ja igas oma ettewõttes awalikult Jumalat tunnistajaks ja kohtumõistjaks kutsub, wastas selle peale need ajaloolikud sõnad:

"Häwitage nad ära."

Abdul-Hamid, keda Saksa keisri nõuanne julgustanud, andis warsti peale selle käsu 300.000 oma alam-kristlast ära tappa.

"Gaulois"

Raste töö.

Ühes öömajas puutuwad kaks sõpra kokku, kes teineteist juba hulk aega näinud ei ole.

"Kus sa õige elafid, et sind enam kusagil näha ei olnud?"

"Ma katsun nüüd mullataewamisega endale ülespidamist teenida."

"Sa oled aga õige lahjaks ja kahwatuks jäänud."

"Ei ole sugugi ime, raste mullatöö, see mõjub efiti, kui sellega harjunud ei ole, õige nõrgestawalt!"

"Kui kaua sa siis juba tööl oled?"

"Ma — ma tahan juba homme algust teha."

— II.

Meestewasel ajal.

Em a: "Wõta ometi minult eeskuj: ma sain juba kahelkasteist aastafelt mehele!"

Tütar: "Sel ajal oli ka palju rohkem lollisi, kes kohe kofsiid, kui tänapäewal."

Sõnast kinni wõetud.

Näitlejad Cedi ja August elawad ühes korteris. Ühel õhtul tuleb Cedi õige hilja koju ja äratad oma juba magama uinunud ametiwenna unest üles.

"August!"

"Mis sa tahad?"

"Silli lasseb sind terwitada!"

"Tänan." August keerab teise külje ja magab edasi.

Wite minuti pärast:

"August?"

"Mis — mis — on!?"

"Silli lasseb sind terwitada!"

"See küll!" August norstab edasi.

Jälle wite minuti pärast:

"August?"

"Mis — mis sa tahad?"

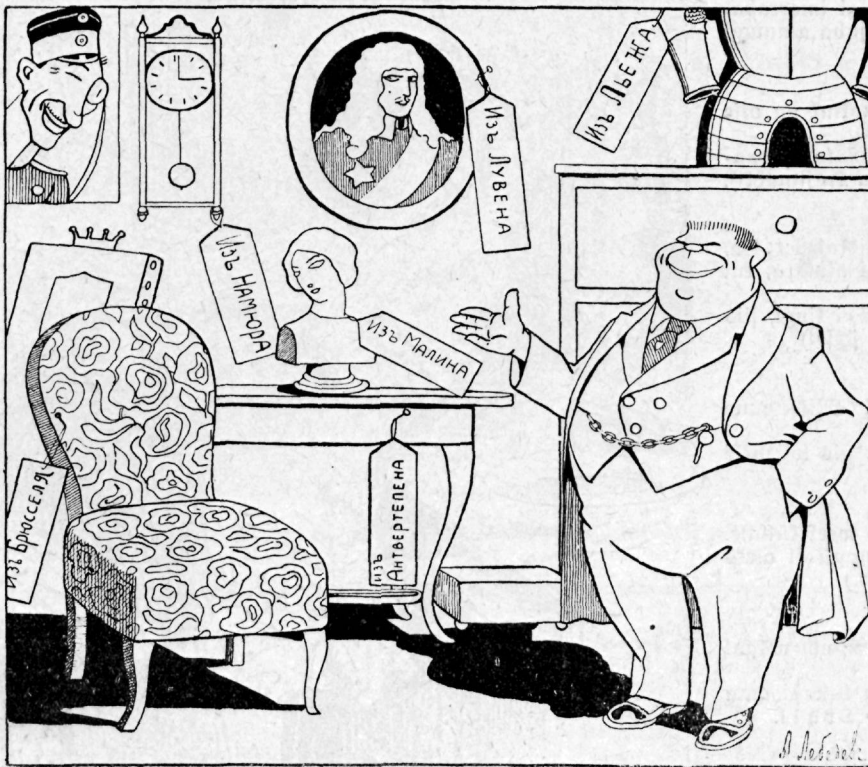
"Silli lasseb sind terwitada!"

"Oled sa peast segane! Mispärast sa seda mulle kolm korda ütled?"

"Mis se tähendab kolm korda! Silli käsits sind tuhat korda terwitada, ja ma lubasin tema terwitused sulle auvalt kätte tuua."

— II.

Saksa „wana-kraami“ kaupluses.

„Astuge aga lähemale! Kaup on aus ja hea! Hinnad odavad! Kõik-fugu kunstijaadused Belgia ja Brantfusmaa linnadest! Niikalil tagawaca naiste-ja meesterahwaste pesu ja riideid! Kulduurid, hõbelusikad! Astuge aga lähemale! Olge heats!“

Meie Matši mõttetead.

Noormees, kes wäga pillawalt elab, tunnistab enese, kui ta naise on wõtnud, warsti pankrotiks, ja abielu muutub aktiiseltiks . . .

Mõnel inimesel on küll wäite suu, aga suured lõuad.

Mõni abielumees nimetab abielu wangistuseks — niisugusel korral oleks siis majasõber seefinane, kes tale armu annab ja wabaks lasjab.

Poisimees on niisugune mees, kellel õnneks weel naine puudub.

Lollil olewat kõige rohkem õnne — sellega ei ole aga õeldud, et seefinane, kellel õnne ei ole, ka mitte loll ei ole.

Kes teab, et ta midagi ei tee, siis teab ta wäga palju.

— II.

Lontkaja.

Kuulsa hirurgi Hageni juurde tuleb daam ja kaebab sellele oma häda:

„Ah, herra doktor, ma lontan pahema jalaga — ütstõit, kas ma pillamisi wõi ruttu kõnnin!“

„So so — aga kuidas on teie hädaga siis, kui teie sugugi ei kõnni.“ — II.

Südametunnistuse waewamine.

Kellegil herral on kirjatast wiie sajarubralise-paberiga ära warastatud. Mõne nädala pärast saab warastatu nimeta, tundmata käega kirjutatud kirja:

„Wäga ausatud herra! Oma elukutsese truuts jäädes, warastasin ma teie kirjatastku. Et mind mu südametunnistus aga waewab, siis saadan teile ilhe sajarubralise-paberi tagasi. Peaks mind mu südametunnistus jälle waewama hakkama, siis saadan teile weel sada rubla.“ — II.

Siglane ettepanek.

Keegi talumees on oma naisega konsistoriumisse ilmunud, et teda tema abielulahutamise-asjas ilhe kuulata.

Kohunik: „Teie arwate siis lindlaste, et teie oma naisega edaspidi enam kooselada ei wõi?“

Talumees: „Jah, aulik kohtuherra; ja et teie näel- site, et mul õigus on, siis wõtte ta õlge paariks päewaks oma juurde.“ — II.

Lapse suguelu.

Kirjutanud Dr. A. Moll. Lastewanemad ja kaswatajad ja üleüldse kõik, kes lastega rohkem kokku puutuwad, ärge jätku seda raamatut läbi lugemata. Sellel kirjatööl on üle-üldine kuulsus ja suur wäärtus.

Sisu: Sisesehatuseks ja ajaloolised tähendused. Suguposad. Sugutunne. Soo wahed lapseõlmes. Tundemärgid. Ebaharilikud sugutungid. Kõmbedõpetus ja suguhäiguste tundemärgide äratundmine. Lapse suguelu tähtsus. Wägis- tamised. Suguline kaswatus. Raamatus on 142 iseseiswat ainet arutuseks, mis kaswatuse juures esimese järgu tähtsuse on omandanud.

Kudas peab inimene hingama?

Kirjutanud Dr. G. Zoelandt. Kopsuharjutused kõigile, kes terwed tahawad olla. Piltidega. Hind 30 kop.

Meie Matši aastatellijad saawad hinnata kaasa:

Seinatalender 1915. Teaduse tähtsamat 1915. a. — 15 f. Tallinna linna plaan — 25 f. 6 ja 7 Moofese raamat — 2 r. Elutungij ar ildused — 60 f. Seitsme liiduriigi hümnused — 40 f. Kodune kof — 1 r. Kaasanded, wäljaarwatud seni weel ilmunuta „Seitsme liiduriigi hümnused.“ saadetakse kofe peale tellimiseraha kättesaamist ära. Kuudewiisi tellijad saawad kaasanded osakaupa.

N. B. Üksikute numbrite ostjaid palume lahseste tähele panna, et neile ostmisel mõnda teist „Meie Matši“ nime- ja kujulist lehte meie lehe asemel kätte ei pistetaks.

Допл. воен. цензурою. Вастуван тоimetaja Jakob Jaakon. Wäljaandja J. Auni. W. Sõjffer'i trükk, Tallinnas